

ИНТЕРВЈУ

ГЕНЕРАЛ-МАЈОР МИЛОМИР ТОДОРОВИЋ

ОД ВОЈНИКА ДО КОМАНДАНТА

8

15. мај 2016.

Као деветнаестогодишњак на одслужењу војног рока у јединици Гарде маштао је о томе да једног дана у њој ради као официр. Тридесет две године касније он је њен командант и ађутант председника Републике.

9

Врхунски професионализам и оспособљеност, оданост отаџбини, приврженост народу коме припадају, безрезервни патриотизам и одлучност традиционално красе сваког припадника Гарде, најелитније јединице Војске Србије, а посебно њеног команданта. Тако је одувек, тврди генерал-мајор Миломир Тодоровић, човек који је пре 32 године у Гарду ступио као војник на одслужењу војног рока и остао до данас, обављајући искључиво командне дужности. Зато је наше прво питање и везано за ту фасцинантну и готово нестварну чињеницу да је од првог професионалног корака до данас везан за исту јединицу. Како је то било могуће?

– Тачно је да сам 1984. године овде, у истој касарни, служио војни рок. Само што сам положио пријемни на Машинском факултету у Београду, отишао сам у Војску на одслужење војног рока и током тих 15 месеци проведених у Гарди, у саобраћајној војној полицији, све се окренуло. Схватио сам да је војнички позив моје дефинитивно опредељење. Јавио сам својима да ћу одмах по „скидању“ војничке униформе, обући другу, питомачку. Одушевљење јединицом у којој сам отпочео војничке кораке ни данас ме не напушта. Кад сам, извршавајући војничке задатке, награђен највишим војничким признањем – значком „Примеран војник“ и унапређен у десетара, пожелело сам да postanем официр и радим управо у Гарди.

Најпре сам о томе само сањао, а касније је то постало и могуће, посебно кад сам на смеру пешадија дипломирао одличним успехом. Као један од најбољих питомца могао сам да бирам прво место службовања и изабрао сам – Гарду, где сам, по завршетку Војне академије, са још седморицом колега из 43. класе, и упућен. Тако сам, као потпоручник, дошао управо у јединицу војне полиције, у којој сам служио војни рок. Стицајем околности, каријеру су ми обележиле искључиво командне дужности, а мој рад увек је вреднован оценом „нарочито се истиче“. Можда ту леже и разлози који су мој сан да останем у Гарди учинили остваривим. С друге стране, традиција је оно што Гарду чини јединственом, она је у темељу те јединице, а ја сам и као човек и као официр веома привржен традицији српског народа, па је, свакако, и то одредило моју жељу да професионалну каријеру проведем баш овде.

У том смислу, најузвишенијим чином и јединственим догађајем у каријери сматрам недавно присуство обележавању стогодишњице искрцавања српске војске на острва Крф и Видо, где сам као командант Гарде и ађутант председника Републике учествовао у садејству институција Војске и председника Републике у чувању најсветијих војничких традиција. Саосећање с нашим ратницима који су прошли голготу и страдања да би

вечни мир пронашли у „Плавој гробници“ сматрам пиједесталом војничке части, тим пре јер сам, одлуком врховног команданта, био одевен у генералску униформу из Првог светског рата. Истовремено сам осетио тугу због страдања и понос због укзане части.

Q *Господине генерале, репрезентативна јединица Војске Србије прва је с којом долазе у додир страни државници, али коју гошћово свакодневно пажљиво посматрају и наши грађани. Колико такав вид одговорности утиче на обуку припадника Гарде?*

– У свести припадника Гарде одувек је наглашен баш тај елемент да су они ти од којих зависи први утисак о Војсци коју представљају и држави којој припадају. И то важи не само кад су у питању страни високи државници, већ и када је реч о нашим званичницима, али и у сваким другим приликама, кад су пред грађанством, као и у свакодневним протоколарним дужностима пред нашим највишим државним институцијама. Зато није довољно да су припадници Гарде који се појављују у таквој улози и на таквим задацима само добро увежбани, лепо обучени, устројени и усклађени, већ и да у својој свести држе до тог значаја. Сматрамо да су гардисти на висини задатка само онда када га не обављају као низ добро увежбаних радњи и поступака, већ и кад га носе срцем и душом, својом целокупном појавом и наступом. То се у нашем случају заиста може видети и осетити. Свесни тога, у обуци управо истичемо и наглашавамо значај тих компоненти, изједначавајући их с оним што се у војничком речнику зове увежбавање. Склад те две компоненте даје очекивани резултат.

Q *Гарду чини неколико јединица, чији ојсег задаћака није само репрезентативне природе. Како успеваће да извршиће све те, често веома разнорodne обавезе, с обзиром на то да знамо да ни та елитна јединица Војске Србије није попуњена?*

– У најкраћем, Гарда се састоји од Команде, четири батаљона – ко-

мандног, гардијског, логистичког и 25. батаљона војне полиције. Такође, поседује објекте посебне намене и репрезентативне објекте. Није тајна ни то да су, поред реализације активности у оквиру протокола државних органа, наши задаци и стално обезбеђење 18 објеката система одбране и логистичка подршка 118 ослоњених састава Министарства одбране и Генералштаба Војске.

Када је реч о оптерећености јединица Гарде и њених припадника, није војнички и није нам својствено да

говоримо колико смо оптерећени, али постоје прецизни подаци и чињенице које о томе објективно казују. Ако се ставе у директан однос сви задаци који су на нашим плећима и наша (мало)бројност, све је довољно транспарентно да не може бити очигледније. Свесни смо чињенице да не можемо рачунати на оптималну бројност наших састава, јер њу најдиректније одређују материјалне могућности наше државе, што важи и за укупан састав наше војске. Гарда у томе није изузетак, али за разлику од оста-

лих састава Војске Србије, Гарду знатно више напрежу изузетно динамичне спољнополитичке активности наших највиших државних органа и високих руководилаца.

У настојању да Србију што боље позиционирају у европским и светским процесима, Гарди су знатно повећани задаци и обавезе. Она је свеприсутна не само у церемонијалним и протоколарним, већ и подразумевајућим безбедносним и другим активностима. О томе најдиректније кажу и подаци које је изнео и сам председник Републике на свечаности поводом Дана Гарде, подсећајући да је јединица у претходној години остварила завидне резултате реализујући чак 238 војних почести, 27 наступа Репрезентативног оркестра, два егзерцира, шест почасних артиљеријских палби, превожње 162 стране војне делегације, као и 226 активности у репрезентативним објектима.

Наш задатак јесте и обезбеђење логистичке подршке снага за стратегијско-оперативно командовање, као и пружање помоћи цивилним властима у случају природних непогода и других несрећа. Уз то, постоје свакодневне, веома значајне обавезе, не рачунајући редовне задатке обезбеђења, обуке, почасне страже и логистичку подршку. Када се томе додају и увек нови егзерцири, који се морају увежбавати до савршенства, може се створити јаснија представа о обиму и интензитету наших активности.

Због тога није реткост да нашим припадницима скраћујемо и „сецкамо“ одморе и заслужене слободне дане, посебно када је реч о задацима највишег државног значаја, да због недовољне попуњености има много рада после, условно речено радног времена, учесталих дежурстава, додатног напора од прекобројних послова. За нас, заправо, и нема радног времена. Свесним и великим одрицањем припадници Гарде данас превазилазе и ону Његошеву мисао: „Мало руку па мала и снага“.

О Једна од специфичности Гарде јесте и њен Репрезентативни оркестар, који традиционално изазива велико интересовање јавности. Његови задаци не одно-

се само на протокол. Шта га издваја од осталих војних оркестара?

– Поред извршавања задатака војног и државног протокола, оркестар Гарде увек је активно учествовао у развоју културе нашег народа. Почетком 1831. године у састав књажеве Гарде ушао је и оркестар Књажевско-сербска банда, којим је руководио капелник Јосиф Шлезингер, кога је у Крагујевац с музичарима и инструментима кнезу Милошу послао његов брат Јеврем, старешина Шабачке нахије. Обучени у посебне гардијске униформе, музичари оркестра наступали су уз представе у Књажевско-сербском театру Јоакима Вујића. У том периоду, „Новине Србске“ објављивале су текстове у којима су Књажевско-сербску банду упоређивале с „најискуснијим европејским бандама“. Почетком 20. века Станислав Бинички, наш познати композитор и аутор „Марша на Дрину“, основао је оркестар Краљеве гарде. Био је то једини професионални састав тог времена у Србији, из кога су израсли готово сви данашњи професионални ансамбли.

Током скоро два века постојања, оркестар Гарде учествовао је у свим важнијим догађајима модерне српске државе и стекао је светску славу. За заслуге добио је многе награде и признања, о којима сведоче гостовања у Паризу, Лиону, Ници, Тулону, Бордоу и Монтобрану на позив француске владе, као и наступ на Зимским олимпијским играма у Сарајеву 1984. године, за чије је потребе снимео химне свих земаља учесница. Први пут сам се срео с тим оркестром док сам служио војни рок у Гарди. И тада се, као и данас, ангажовао углавном на давању војних почести, али је и онда наступао и у нашој земљи и у иностранству, где ужива велики утицај и поштовање. Том традицијом наш оркестар се с правом поноси. Последњи наступи у иностранству били су на фестивалу војних оркестара у Бремену (СР Немачка) и на смотри војних оркестара поводом обележавања 100 година од почетка Првог светског рата у Лијежу (Белгија).

О Традиција је у темељу и корену Гарде. Колико припадници једи-

нице заиста познају њену историју? Колико садашња униформа одговара традицији српског народа?

– У природи је свих војски које имају часну и славну традицију да се на њу и позивају. То је једна од карактеристика и наше јединице. Мало је гардијских састава у свету тако богатих славом и традицијом. За 186 година постојања, сложило се и нанизало толико славних и тешких догађаја који су Гарду обележили највишим војничким врлинама, несаломивим борбеним духом и истрајношћу каквом би се дичиле све армије света. Довољно је присетити се само великих догађаја који су обележили историју Србије од књаз Милошевих времена до данашњих дана. Отпор поробљивачу, окупатору и агресору искалио је војнички дух и формирао борбени морал српског војника, посебно гардисте, дајући му својствене карактерне црте. Вертикала слободарства и војничке части изграђивала се од заветне Косовске битке, српских устанака и потоњих ратова, затим голготске епопеје у Великом рату и легендарних битака из Другог светског рата, од Козаре, Неретве, Сутјеске и Сремског фронта, до најновијих подвига с Кошара. Негујући свест о томе, именујући хероје и јунаке, војводе и славне команданте, легендарне појединце и своје, гардијске, часне и знамените припаднике, на најбољи начин у Гарди обезбеђујемо континуитет слободарства и војничке части. Ми нашу историју не делимо на прихватљиву и мање прихватљиву, посматрамо је у целини као део нас и наше јединице. Баш као што Гарду видимо као део историје нашег народа.

О Део те историје свакако јесте и униформа која гардисте издваја од других припадника Војске. Дали ће се можда мењати, с обзиром на све промене последњих деценија?

– Почасна гардијска униформа коју носимо свакако је део дуге традиције. Уредбом о одећи сувоземне војске, униформа Краљеве Гарде мењала је изглед неколико пута између два рата. Уместо дотадашње „атиле“, од 1924. године као свечана унифор-

ма уведена је „миланка“ тамноплаве боје, а 1933. године Уредбом о одећи Краљеве гарде артиљерији је прописана „миланка“ браон боје, а свим осталим родовима блуза сивозелене боје. Калпак је био од црног астрагана с краљевим монограмом и црвеном чохом на темену. Свечана униформа Краљеве Гарде Војске Краљевине Југославије, у којој је давана дворска стража, састојала се од калпака, блузе, доламе чакшира панталона, чизама, ципела, ешарпе, белих рукавица и сабље.

Немамо захтеве за променом униформе из 1954. године, коју данас носимо. Очекују нас нека прилагођавања, посебно кад је реч о униформи наших припадника, али то нису значајне измене. Измениће се гардијске чизме, такозване „официрке“, скратићемо и струкирати гардијски шињел, већ смо изменили капу, па даме уместо плавих беретки носе шапке. Свакако је наша униформа једна од најлепших гардијских у свету.

Q *Од оснивања Гвардије до данас у Гарди су најбољи официри, подофицири и војници. Шта је потребно учинити да најбољи остану најбољи? Шта се захтева од њих, а шта од јединице, Војске и групе да би Гарда остала то што јесте?*

– Захваљујући разумевању Генералштаба, Гарда је одувек имала привилегију да за свој састав бира најбоље официре, подофицире и војнике, али је при том свесна и обавезе да то право подразумева и високу обавезу у резултатима и извршавању задатака. Гарда оправдава задатак тек кад ти најбољи које је добила у даљем раду и напредовању остану најбољи. Или, једноставније речено, кад најбољи буду још бољи. То подразумева стални, упоран рад, високе критеријуме, чврст морал и унутрашњу људску кохезију. А то се подстиче и постиже личним примером. Кад је пред стројем комплетна личност, војници имају кога и да следе. То се односи на све наше командире и команданте јединица. С друге стране, држава и народ знају да цене наше напоре да их достојно репрезентујемо.

У том смислу награђени смо бројним признањима која нам много значе. Ни једну награду не доживљавамо само као потврду, или као награду за оно што смо постигли и учинили. Или што смо у нечему били бољи од других. Нама је важније да је то одраз признавања квалитета и својства наше војске. Само у том контексту награда оправдава сврху. Свака објективна и заслужена награда не носи или не производи аутоматски и неко оптерећење код награђеног. Ако је он доживљава и схвата на суштински начин, као одраз квалитета који поседује и испољава, онда то и јесте његов лик у огледалу стварности. Зато би и они који награђују морали бити свесни последица необјективно додељених награда и признања. Јер, онај ко их није заслужио има разлога да стрепи од сваке провере награђених резултата. У том случају награда донекле и јесте врста подстрека, али не сме бити кредит за нешто што тек треба постићи.

Q *Гарда је једна од „каријерних“ јединица Војске. Да ли је материјални положај припадника бољи од осталих у нашој војсци и да ли сваки њен припадник, заиста, има шансу за каријерно усавршавање и напредовање?*

– Додатак за службу у Гарди постоји, али он, сасвим сигурно, није мотив припадницима наших јединица за професионално извршавање задатака. Верујем да и данас важи мисао да је за бављење одговорном војном професијом потребно „срце у јунака“. Држава не сме запостављати Војску, не само кад је у ризичном окружењу и пред великим изазовима, али ни војска не сме од државе очекивати нереално и немогуће. Утолико је њена обавеза одговорнија и већа, а то значи и тежа. Њени припадници морају бити изузетно добро обучени, морално чврсти и мотивисани да с оним што имају постигну највеће резултате. Само такву војску народ може сматрати својом, а не плаћеничком, јер дели његову судбину. Ми смо свесни и те вертикале наше војске и њене свременске вредности за мале државе и оваква друштва какво је наше. За нај-

боље ће се увек наћи пут да напредују, ако не у јединицама Гарде, у некој другој у Војсци, али и они који нас у току каријере напусте, никада не заборављају дане проведене у Гарди. Многима је то сатисфакција због које понекад жртвују и каријеру.

Q *Истакли сте конвинуишеј јединице и њене традиције. Може ли нам, ипак, издвојити неке активности садашње генерације гардиста које догсећају или се наслањају на традицију Гарде?*

– Поводом Дана Гарде 2010. године, у Пожаревцу, обновили смо традицију егзерцира, после прекида од седам деценија. Затим смо, 28. јуна 2013. увели почасну стражу испред зграде Председништва, попут оне која је, својевремено била испред Белог двора, 2014. увели смо нови визуелни идентитет и формирали сталну поставку спомен-собе, реализовали учешће у паради „Корак победника“, поводом 70. годишњице ослобођења Београда у Другом светском рату, као и учешће на војним парадама у Москви и Пекингу 2015. године, поводом 70. годишњице победе над фашизмом. Исте године, Гарди је 23. априла додељена војна застава на свечаности у Такову, а на Дан Гарде, 6. маја 2015, Орден белог орла са мачевима другог реда.

Интензивно радимо на очувању традиције и историје Гарде, па смо, пре неколико дана, израдили прве примерке фототипског издања књиге „За краљеве гардисте“, штампане у штампарији Министарства војног и морнарице давне 1921. године. У току је и формирање богослужбеног простора, за који желимо да буде један од најлепших у Војсци Србије. Искористићу прилику да позovem све бивше припаднике Гарде и њихове потомке да допринесу очувању традиција наше јединице. Позивам их да нам уступе делове униформи, фотографије, документа и слична материјална сведочанства о историји Гарде, којим бисмо оплеменили поставку наше спомен-собе и сачували сећање за наредне генерације.

Такође, одржавамо активну сарадњу с удружењем бивших припадника Гарде и следбеницима њених

тековина. Стога смо установили Гардијску повељу, коју додељујемо бившим припадницима. Посебно бих истакао да међу гардистима имамо и учеснике Другог светског рата, попут Мише Лемајића, који је као инжињерац рушио мост на Неретви, и Душана Башића, који је као пратилац врховног команданта седео за истим

столом с Титом, Черчилем и Шубашићем када су се сусрели у Напуљу.

Q При крају, ићиће које се не ослања на традицију. Како су се снашле жене у Гарди?

– Жене су одавно у нашој војсци. Било их је, не тако много и у ЈНА, чак и међу официрима. Сада их је више, што показује спремност и одлучност

да прихватимо родну равноправност. У Србији су жене имале право гласа много пре него у неким знатно развијенијим европским земљама. С друге стране, зашто да жене не буду и у Гарди? Треба ли их спречити да представљају свој народ, своју војску, као што то чине мушкарци? И оне су део Војске Србије. Тачно је, нису све дужности за жене, али нису ни за мушкарце. Не може сваки мушкарац у Гарду, па ни свака жена. Само најбољи и само најбоље. На многим дужностима у Гарди показало се да су жене озбиљније и одговорније од својих колега.

Q Егзерцир који изводи јединица Гарде изазива неодолељену љажњу наше и стране јавности. Можеће ли нам нешто више рећи о његовом настанку и напорима који праће његово убеђавање.

– Овај најновији егзерцир осмишљен је и остварен не само као комплексна, задивљујућа и привлачна радња људи с оружјем, већ и као представа о поимању нашег човека шта му значи пушка, од времена кад је с њом у борби срастао. Има и мноштва елемената који истичу умешност, хитрост, прецизност, али и дефинисан ритам свих радњи. Чини ми се узвишеним онај славолук сачињен од бајонета, кроз који се може и мора проћи само одлучно, храбро и достојанствено. То је и тријумф тог односа човек – пушка, односно војска – оружје, као и поверења старешине у своје војнике.

Када се говори о напорима неопходним да се постигне тако ефектна представа, одговор је једноставан, а рецепт поуздан – имате људе који знају све то да добро осмисле, што и учине, онда одаберете праве људе да то изведу, па им дате задужење да сваког дана вежбају по пет-шест сати... Они се с тим сроде, пушке им постану лаке, иако су тешке готово пет килограма, и ето их способних да пред собом и публиком све ураде беспрекорно. После сваког наступа мењамо кореографију и све креће из почетка. И за егзерцир важи наш мото – вежбај упорно, истрајно и дуго, прикажи кратко и ефектно. ■

Душан ГЛИШИЋ
Снимео Јово МАМУЛА